

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

FECYT
FUNDACIÓN ESPAÑOLA
PARA LA CIENCIA
Y LA TECNOLOGÍA

UCCa
RED DE UNIDADES DE
CULTURA CIENTÍFICA
Y DE LA INNOVACIÓN

Ciència al bar

L'ACCC va dur a terme una nova trobada per a qualsevol interessat per la ciència a l'Absent del Raval de Barcelona

A. Mauricio i R. Permy (ACCC). En l'ambient relaxat de l'Absent Bar (carrer de l'Hospital, 75, de Barcelona), es van donar cita el passat 17 de desembre una vintena de científics i divulgadors d'aquesta temàtica per a una nova edició del *Beer for Science*, organitzat per l'ACCC. Per tal d'intercanviar experiències en un entorn informal, tres participants expressen les seves opinions sobre el moment actual de la seva professió.

Esteve Fernández és metge epidemiòleg i investigador. Treballa a l'Institut Català d'Oncologia i li agrada comunicar a través del bloc caixadepuros.cat.

Pregunta: Haurien de ser els mateixos científics els encarregats de divulgar la seva recerca?

Resposta: Hi ha de tot, hi ha científics que no volen comunicar perquè no en saben, igual que hi ha científics que no saben ensenyar en una classe i hi ha científics que ho saben fer molt bé. També hi ha científics que comuniquen, i després científics que deixen la ciència i l'únic que fan és comunicar.

Participants del Beer for science al bar Absenta del Raval de Barcelona (fotos: Miquel Baida)

P: El bon científic hauria de ser bon comunicador?

R: Si fos possible sí, però tampoc crec que sigui una obligació. Ho he pensat bastant, això. En el cas dels metges, a molts se'ls demana que siguin bons metges, bons professors, bons investigadors i que a més siguin bons pares, mares o el que sigui de família. Tu pots ser bon investigador però no saber explicar les coses a classe, o pots ser molt bon clínic i en canvi no tenir motivació o la gràcia que es necessita per fer recerca. Ser l'home o la dona completa és complicat, i ara hi ha una dimensió més que és la de divulgador. Jo crec que hi ha científics que tenen gràcia per divulgar, i ho fan bé, i d'altres que s'entesten a divulgar i ho fan molt malament.

P: Consideres que és important la figura del divulgador per fer més efectiva la recerca?

R: Crec que sí, es poden compatibilitzar les dues activitats. Un investigador pot divulgar ell mateix la seva recerca o la d'altres companys des del seu àmbit per l'experiència i perquè s'hagi format o perquè tingui la capacitat per divulgar i connectar. Cal diferenciar, però, la capacitat per comunicar a periodistes i divulgadors científics i la capacitat per comunicar al públic.

Esther Marín González va acabar amb èxit la seva tesi doctoral en Biologia i Biotecnologia Vegetal fa dos mesos al Centre de Recerca en Agrigenòmica (CRAG), estudiant com i per què floreixen les plantes, com es regula la genètica d'aquest procés, i quin és el millor moment perquè succeeixi. A aquesta sòcia de l'ACCC, col·laboradora de la Secció de ciència de l'Ateneu Barcelonès, li agradaria treballar com a comunicadora científica.

P: Com has arribat al Beer for science?

R: Més o menys vaig seguint tots els actes que es fan, hi he anat a uns dos o tres. És molt agradable, parles amb gent que potser no veus habitualment, t'expliquen els seus projectes i és fàcil establir algun tipus de sinergia, la veritat és que és molt divertit.

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

P: Quines perspectives laborals tens després de graduar-te?

R: Jo de moment emigraré, me'n vaig a aprendre idiomes i a conèixer què es fa de comunicació científica en un altre país. Me'n vaig a Edimburg el proper any, però crec que sí que hi ha opcions, simplement cal buscar-les i tenir iniciativa. Crec que es fan moltes coses de comunicació a Barcelona i que es poden seguir fent, en circuits oficials i no oficials, buscant el teu propi finançament. Crec que la gent s'està movent i es poden fer coses, sobretot sortir d'allò típic i buscar en altres centres, unir-ho amb l'art o altres disciplines, que no sigui com la típica xerrada de ciència en una biblioteca; es poden fer altres coses. La ciència és a tot arreu, anem a buscar-la, en qualsevol lloc es pot parlar de ciència.

P: Fins a quin punt pateixen les retallades els investigadors?

R: Les pateixen molt, no al 100 per cent, però hi ha grans retallades en ciència, s'està notant molt que hi ha cada vegada menys doctorands. Cada cop menys gent prepara tesis doctorals perquè no hi ha beques, també hi ha menys *postdocs*, amb la qual cosa estem perdent potència d'investigació. A Catalunya i a Espanya en general hi ha molta gent bona que no té finançament, i s'estan perdent bastants línies d'investigació.

Jordi Balaguer és biòleg i va treballar en educació ambiental i divulgació científica, així com en temes de paleontologia. Ara exerceix com a comunicador científic *freelance*.

P: Quines perspectives veus a la comunicació científica?

R: Jo crec que per a un perfil especialitzat, com pot ser el camp de la biologia, l'important és treballar en xarxa, conèixer molta gent i intentar treballar amb molta gent. Jo crec que el tema de la divulgació cal explotar-lo més, calen traductors del llenguatge científic a un llenguatge planer que l'entengui la gent del carrer. Crec que cal aprofitar aquest perfil treballant en xarxa; ara he contactat amb un centre per posar-me en contacte amb un investigador: puc fer un taller escolar, puc fer un article per a una revista o per a un web, i al final

tocant moltes tecles és com un divulgador pot viure i sobreviure.

P: És necessària la figura del divulgador?

R: Sí, jo crec que sí, perquè la ciència té un paper important en la societat i hi ha molta gent que viu al voltant de conceptes científics que no entén. La gent sap què és un càncer, però moltes vegades desconeix l'aspecte biològic; llavors és important explicar què és perquè la gent entengui a què s'enfronta si té un familiar amb càncer.

P: Quina és la funció més important d'un divulgador?

R: Quan algú veu en un diari un titular que li crida l'atenció, per exemple relacionat amb una malaltia, crec que és important saber de què parla l'article periodístic. Per això, sense posar en dubte la feina del periodista, crec que és important que el ciutadà tingui aquests conceptes bàsics per entendre'ls ja que de vegades són difícils d'assimilar: en un mateix article es barreja sovint el nivell més alt d'investigació amb el nivell més bàsic, de manera que pot costar al ciutadà del carrer entendre-ho.

Barcelona mereix un aire més net

L'ACCC participa en una campanya de recollida de signatures per defensar millors actuacions contra la contaminació atmosfèrica de la capital catalana

A. Mauricio i R. Permuy (ACCC). «Si Barcelona reduís la contaminació, reduiria la mortalitat per motius ambientals», va afirmar Jordi Sunyer, investigador del Centre de Recerca en Epidemiologia Ambiental (CREAL), a la jornada *El 2014, cap a la millora de l'aire a Barcelona*, coorganitzada per l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC), la Fundació Ciència en Societat i la Secció Biologia i Societat, de la Societat Catalana de Biologia de l'Institut d'Estudis Catalans -entitat que va acollir l'acte-, dedicada a analitzar la delicada situació de la contaminació atmosfèrica a Barcelona.

En la seva exposició, Sunyer va recordar que la contaminació ambiental és la novena causa

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

de mort al planeta i va presentar l'exemple de Dublín, on després de la prohibició el 1990 de la venda de carbó per a les calderes, es va constatar un descens de la mortalitat d'un 15% per causes respiratòries i d'un 10% per malalties cardiovasculars.

D'esquerra a dreta: Jordi Sunyer, Enric Aulí, Cristina Ribas, Maria Teresa Pay i Xavier Querol (foto: ACCC)

Així mateix, va alertar sobre l'efecte de les partícules ultrafines —menys d'un micròmetre de gruix— que emeten els vehicles dièsel i que afecta els alvèols pulmonars, que no estan preparats per bloquejar el pas d'aquest tipus de substàncies. L'investigador del CREAL va alertar sobre els nivells de NO₂ de la ciutat, que superen els límits que marca la Unió Europea (UE), i va demanar que es prenguin mesures atès que ja se sap com i en quina mesura aquests contaminants afecten greument la nostra salut.

Per la seva banda, Xavier Querol, investigador de l'Institut de Diagnòstics Ambientals i Estudis de l'Aigua (IDAEA-CSIC), va explicar les normatives que afecten la qualitat de l'aire i va deixar clar que, si hi va haver una millora, va ser gràcies a la UE i a la pressió que, cada vegada amb més força, exerceixen els partits ecologistes del nord del continent.

Contaminants problemàtics

Querol va aprofundir sobre l'excés de NO₂, «la nova normativa va ser sancionada el 2005, però no va començar a aplicar-se fins al

2010 per la pressió de la indústria automobilística», sosté Querol. El científic va apuntar que les ciutats més denses són aquelles on aquest contaminant es dispara, com és el cas de Barcelona, la ciutat d'Europa amb més cotxes per km², al voltant d'uns 4.000.

Un altre dels elements que afecten Catalunya, amb més intensitat a les comarques interiors, és l'excés d'ozó. Querol va explicar que la importància de reduir la seva generació rau en el fet que, si disminueix l'ozó, també ho fan altres contaminants. L'investigador també va recordar que, malgrat els bons resultats que s'aconsegueixen amb els límits imposats per la UE, aquests són laxos si els comparem amb els sostres que marca l'Organització Mundial de la Salut (OMS).

El transport i les emissions

Maria Teresa Pay, del Barcelona Supercomputing Centre (BSC), va detallar la situació de la qualitat de l'aire a Catalunya, i va alertar sobre les sancions de la UE en cas que no es compleixin els límits establerts. Pay va assenyalar el transport rodat i industrial com a major emissor de contaminació, un 39% del total al país i un 58,9% a Barcelona, apuntant que la ciutat produeix el 22,7% de la contaminació atmosfèrica catalana.

D'aquestes dades, va destacar el paper del port com a emissor de contaminació a les zones adjacents, maximitzada pels corrents de vent. La investigadora del BSC va incidir en la necessitat d'adoptar diverses mesures, ja que encara que les emissions s'hagin reduït —sobretot a partir de l'inici de la crisi econòmica— aquesta disminució no es va donar de la mateixa manera en les zones amb concentració de contaminants com Barcelona i la seva àrea metropolitana.

Enric Aulí, del Servei de Qualitat Mediambiental de l'Ajuntament de Barcelona, va demanar prudència en tractar la contaminació atmosfèrica a Barcelona davant el risc de danyar el nom de la ciutat, i va destacar que, excepte pel que fa al NO₂, la ciutat compleix la resta d'indicadors ambientals de la UE.

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

Aulí va afegir que les zones on resideix bona part de la població europea no es compleixen els límits que assenyala l'OMS i va ressenyar la bateria de mesures de l'Ajuntament, que van des del foment dels autobusos amb major eficiència energètica —que fan de Barcelona una de les ciutats amb el transport públic menys contaminant— fins a l'objectiu d'assolir els 280.000 arbres al nucli urbà, o la idea de fomentar «superilles urbanes», grans edificis amb jardins no només interiors o exteriors, sinó també verticals.

Finalitzades les exposicions, Cristina Ribas, presidenta de l'ACCC, va moderar un col·loqui entre els ponents i el públic i va destacar la necessitat que té Barcelona de situar la millora de la seva qualitat de l'aire com un dels seus grans objectius. El comiat va ser a càrrec de Cristina Junyent, presidenta de la Fundació Ciència en Societat.

Recollida de signatures

Juntament amb la celebració d'aquesta jornada, les entitats implicades han engegat una campanya ciutadana per contribuir a la millora de la qualitat de l'aire de la capital catalana, tenint en compte les següents conclusions que es van recollir en la sessió.

Amb motiu de la celebració de la jornada "El 2014, cap a la millora de l'aire a Barcelona celebrada el passat 10 de desembre a l'Institut d'Estudis Catalans i coorganitzada per la Secció Biologia i Societat, de la Societat Catalana de Biologia, l'Associació Catalana de Comunicació Científica i la Fundació Ciència en Societat, les entitats implicades volen impulsar una campanya ciutadana per contribuir a la millora de la qualitat de l'aire de la capital catalana, tenint en compte el que es va recollir en la sessió.

- *La contaminació de l'aire mata, hi ha morts atribuïbles a la concentració dels contaminants que respirem cada dia (principalment Ozó, NO₂, SO₂ i partícules de diverses mides).*
- *El més important no són els dies en què se*

supera el llindar dels límits legals establerts, sinó la situació de base durant tot l'any que a Barcelona és molt dolenta.

- *Els habitants de les ciutats amb més contaminació, com Barcelona, tenen major risc de morir (fins a un 30%) que els de les ciutats menys contaminades.*
- *Els efectes negatius sobre la salut es produeixen a curt termini provocant, entre d'altres, crisis respiratòries i, a llarg termini, incrementant malalties cardiovasculars i càncer, com ha reconegut recentment l'OMS.*
- *S'han demostrat fins i tot efectes perjudicials en els nadons de mares sotmeses a nivells de contaminació menors que els estipulats legalment.*
- *Si es redueix la contaminació en una ciutat, es redueix la mortalitat i millora la salut dels seus habitants de forma contundent. Hi ha exemples destacables en ciutats que han fet els deures com Los Angeles i Dublín.*
- *Es coneixen els mecanismes biològics que desencadena la contaminació en l'organisme: des de danys en el sistema respiratori fins a obstrucció de les artèries en el cas de partícules ultrafines que poden passar a la sang.*
- *Fins i tot els nivells permesos de contaminació causen mortalitat i problemes de salut. En el cas de les emissions dels vehicles dièsel a Europa els nivells legals són més alts (el doble) que a Estats Units d'Amèrica i Àsia per la pressió del lobby de l'automòbil.*
- *A la ciutat de Barcelona el trànsit és el problema principal perquè hi ha una densitat de les més altes d'Europa: 4.000 vehicles per Km². Per molts carrers passen més de 30.000 vehicles al dia.*
- *Els vehicles elèctrics no són la solució si simplement se'n substitueixen els motors. Cal adoptar una mobilitat alternativa que disminueixi l'ús del vehicle privat a la ciutat.*
- *Algunes accions són efectives, però no suficients: substitució de la flota de TMB*

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

per vehicles amb menys emissions, substitució dels generadors al port, idea de les "superilles" urbanes, sostres verds, etc.

- *La situació actual és comparable a la del tabaquisme abans de la llei: l'evidència científica és clara, la percepció social de risc és baixa en general i es necessiten accions governamentals suposadament impopulars però efectives.*
- *A la resta de Catalunya també hi ha contaminació alarmant en algunes zones i en relació a alguns contaminants per la crema de biomassa i els corrents que arrossegueu partícules des de Barcelona.*
- *Hi ha diverses aplicacions que permeten seguir els nivells de contaminació com Caliope del Barcelona Supercomputing Center (BSC-CNS) que està establint models predictius per als nivells de contaminació.*
- *També hi ha iniciatives que volen donar eines a la ciutadania per mesurar la contaminació mitjançant sensors com els que planteja el projecte Smart Citizen de Fab Lab.*
- *Les mesures individuals són poc efectives, tant l'ús de mascaretes com el confinament a l'interior dels edificis.*
- *La vegetació absorbeix la contaminació, però la deixa anar, en el cas de les partícules, quan bufa el vent. La pluja neteja, però a Barcelona no plou tan sovint com per mitigar-ne l'efecte.*

És possible sumar accions de persones i col·lectius conscienciats amb el tema i per això us convidem a col·laborar deixant les vostres dades per establir accions i campanyes a través del següent enllaç: <http://bit.ly/1hPczbO>

«Il·lustraciència» estrena web

L'ACCC prepara una nova convocatòria del seu premi internacional d'il·lustració científica

El 2014 veurà la llum la segona edició del Premi Internacional d'Il·lustració Científica de l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC). Per això, *Il·lustraciència* ha volgut impulsar un nou web que permeti donar una millor visibilitat del projecte. Podeu consultar-lo fent clic a il·lustraciencia.cat.

L'objectiu d'*Il·lustraciència* és «divulgar la importància de la il·lustració científica i impulsar-la en totes les seves modalitats, donant suport i premiant els il·lustradors científics [...]. Es realitzarà una exposició col·lectiva i un catàleg amb les 40 obres seleccionades de la segona edició del premi».

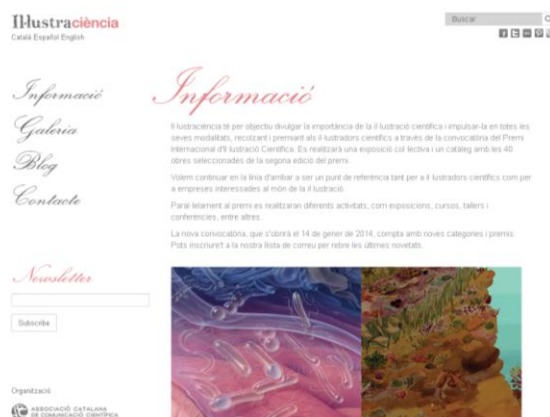

Foto il·lustraciencia.cat

Properament hi haurà més informació —a més d'al web esmentat— al perfil de Facebook d'*Il·lustraciència* (<http://on.fb.me/1jpMU8>), de Twitter (@il·lustraciencia) i Pinterest (<http://bit.ly/1bVbri3>), així com al web de l'ACCC, als seus perfils de les xarxes socials i en una futura edició d'aquest butlletí.

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

ficir

Resum de la llista de correu

Els temes més comentats durant el mes de desembre

La llet ha estat la principal protagonista temàtica durant el mes de desembre. Fins a 19 correus electrònics es van enviar al voltant de la qüestió plantejada sobre si beure llet no és bo perquè, a més a més, «produeix mucositats» i si, en tot cas, és més saludable «la de soja». Una participant va opinar que, de partida, la llet té «mala premsa» i que és contradictori que hi hagi qui no pren llet perquè considera que la lactosa és perjudicial i, en canvi, sí que consumeix productes homeopàtics, que contenen lactosa. Sobre les mucositats, una participant va aclarir que un pneumòleg li va indicar que la relació entre els mocs i la lactosa «és una llegenda urbana», opinió que va confirmar un altre participant, tot indicant que «no hi ha cap evidència científica» de relació entre totes dues. Entre les dades que van aportar els *llestaires* al debat vam poder llegir que «la llet materna humana és una de les llets més concentrades en lactosa. Té uns 70 g/litre de lactosa, i la llet de vaca entre uns 45 i 50 g. La intolerància a la lactosa és bàsicament per manca de l'enzim lactasa a l'organisme. Les llets baixes en lactosa hi posen aquest enzim, que descompon la lactosa, i així s'evita que la lactosa entri a l'organisme.» Un altre *llestaire* va compartir un article de *La Vanguardia* que analitzava els pros i contres del consum de llet de vaca: <http://bit.ly/1bSlqju>. Per a la persona que va iniciar aquest fil temàtic no es tracta d'estar a favor o en contra, com a l'esmentat article del diari català, sinó saber si «la llet pot causar algun problema per a la salut». Una altra participant va compartir una anàlisi feta a *Nature*: <http://bit.ly/1cTLLn2>. Un altre dels *llestaires* va aportar un article de Manel Esteller, metge de l'Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge, publicat a *El Periódico*, favorable al consum de llet: <http://bit.ly/1bSJdB3>. També es van compartir un parell de textos

publicats a blogs de divulgació científica sobre la qüestió: <http://bit.ly/18ZALmL> <http://bit.ly/1cCMvJj>. Una altra persona va indicar que segons alguns estudis, sembla que la llet té un consum «fins i tot terapèutic (càncer gàstric i més) degut als pèptids que es generen per hidròlisi de les proteïnes làcties»: <http://bit.ly/1bSLk81>. Algú es preguntava si el fet de considerar que el consum de llet té un efecte perjudicial per a la salut humana és més aviat una moda.

La kinesiologia és pseudocientífica? El segon tema més comentat durant el desembre partia de la reflexió d'un *llestaire* que va sentir parlar-ne al programa *La Transmissió d'en Puyal*, retransmissió dels partits del Barça per *Catalunya Ràdio* a càrrec de Joaquim Maria Puyal. Hi ha qui ha defensat que no és una pràctica «esotèrica» ja que «estudia la fisiologia humana des del punt de vista del moviment i aborda trastorns del sistema musculoesquelètic i conseqüències que aquests poden tenir en altres parts del cos». Un altre participant va aclarir que «el fet que moltes pràctiques siguin mitjançant la manipulació fa que fisioterapeutes, kinesiólegs, quiropràctics i osteòpates tinguin les fronteres molt difuses». Aquest mateix participant va copiar els principis fundacionals de l'osteopatia de fa més de 100 anys que contenen moltes afirmacions pseudocientífiques, com ara oposar-se a la vacunació, i va aclarir que «l'evolució dels coneixements al llarg d'aquests cent anys haurà generat discussions al sí dels seguidors, molts dels quals vacunaran els seus fills i prendran medicaments. I en canvi altres seguiran sent acèrrims defensors dels principis fundacionals. Com en totes les creences no basades exclusivament en les evidències».

La regularització dels productes homeopàtics pel Ministeri de Sanitat ha estat comentada a la llista. Un dels participants va opinar que «tot pot quedar en algun afegit a l'etiquetatge (*"Eficacia no demostrada"*) ja que, algú creu que retirin/es retirin del negoci les grans farmacèutiques?». Un altre dels participants va indicar que a l'edició en paper de *Diario Médico*, del 2 al 8 de desembre, la nota relacionada acaba

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

indicant que «*Todos ellos [els medicaments homeopàtics] deberán solicitar la "renovación de la autorización" a la Agencia del Medicamento (Aemps) en el plazo de 3 meses y empezar a pagar tasas, so pena de perder la autorización. En 12 meses, la Aemps empezará a decir cuáles mantiene en venta y cuáles retira del mercado.*».

Al desembre els *llistaire*s han lamentat la desaparició per raons econòmiques de la revista *Omnis Cellula*. El propi fundador i director va aclarir a la pròpia llista que esperava que no hagués de ser un tancament definitiu. Els participants també han mostrat la seva preocupació per la intenció del govern espanyol de suprimir l'Institut Cartogràfic de Catalunya i Meteocat. Un participant va compartir l'informe del govern de l'Estat on es valora aquesta possibilitat: <http://bit.ly/1bSI53Q>

Alguns membres de la llista han aprofitat aquest espai per recomanar el documental *Els records glaçats*, protagonitzat per la biòloga Josefina Castellví, que va ser projectat en uns cinemes de Barcelona. Segons va apuntar qui ho va compartir, serà emès al programa *Sense ficció* de TV3: <http://bit.ly/18U0mu9>

L'informe PISA ha estat també comentat pels membres de la llista, partint del fet que els alumnes de Catalunya han empitjorat la seva competència pel que fa als coneixements de ciència. Algú ha apuntat que, veient alguna de les proves que havien de fer els alumnes de secundària, aquestes eren comunament resolubles per estudiants de la mateixa edat de fa algunes dècades. Un altre participant va apuntar si els propis professors saben resoldre les proves que es plantegen als alumnes per fer l'informe i que malauradament «només s'ha parlat de si estem davant o darrere d'altres països, però no els valors quantitatius, que no han variat tant».

Un premi Nobel contra les revistes científiques. Una participant va començar un fil temàtic indicant que havia llegit a Twitter que, segons indicava un article de *The Guardian*, «el premi Nobel Randy Schekman ha decidit que el seu equip no enviarà més articles a les revistes científiques més prestigioses acusant-les de només publicar temes que venen

periodísticament». Un participant va opinar que «segurament [Schekman i el seu equip] no tenen la necessitat que els avaluin el seu currículum per optar a cap plaça universitària. D'altra forma, i tant que publicarien». Un altre *llistaire* va indicar que aquesta postura ja l'havien mostrat altres científics com ara «la sociòloga Saskia Sassen, qui va guanyar enguany el Príncep de Asturias, i sempre ha rebutjat la publicació en revistes d'impacte». A la llista d'aquells que estan en contra de publicar en revistes de gran impacte, un altre participant va afegir Aaron Ciechanover, premi Nobel de Química el 2004. Algú va aclarir que era curiós que «Randy Schekman (el Nobel que ha fet aquestes declaracions) és l'*editor-in-chief* d'una nova revista, *eLife*, que pretén ser una alternativa a *Nature*». Durant el debat d'aquest fil va produir-se la confusió que un centre de recerca català donava suport a les declaracions de Schekman però responsables de comunicació del propi centre ho van desmentir.

El Consell Europeu de Recerca va fer públics durant el desembre els resultats dels ajuts per a la recerca *ERC Synergy Grants* i Catalunya n'ha rebut 2 dels 13 concedits, segons ha aclarit una participant. En total, a Espanya n'hi han anat a parar 3, «una xifra molt per sobre de la mitjana europea», segons va apuntar. «Són uns ajuts per a projectes altament multidisciplinaris i amb un pressupost de fins a 15 milions d'euros», va concloure. Aquesta notícia ha estat motiu de diferents felicitacions per part dels membres de la llista.

«Quines són les revistes *peer-reviewed* de referència en l'àmbit de l'estudi acadèmic de la comunicació científica, tant a nivell espanyol com internacional?», va consultar un participant de la llista des de Xile. Les respostes obtingudes van ser: *Public Understanding of Science* (<http://pus.sagepub.com/>) i *Comunicación y sociedad*, de la Universidad de Navarra (<http://bit.ly/18ZHKMA>). Des de la revista *Mètode* també es va aclarir que volen impulsar la publicació d'articles que analitzin la comunicació científica: <http://bit.ly/1qICGAV>. Un altre participant va indicar que, per ordre d'impacte, serien: *Journal*

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

Of Health Communication, Public Understanding Of Science, Science Communication, Health Communication i Environmental Communication. A més, aquest participant va precisar que «també és molt important el *Journal of Science Communication*. Hi ha tres revistes espanyoles de comunicació indexades, *Comunicar*, *Comunicación y Sociedad* i *Estudios sobre el Mensaje Periodístico*, que també publiquen alguna vegada textos de comunicació científica, però no són estrictament d'aquesta temàtica».

Alguns llistaires van celebrar la publicació digital per part de l'Institut d'Estudis Catalans del llibre *Els elements. Una exploració visual de tots els àtoms coneguts de l'Univers*, de Theodore Gray, per a iPad i Mac.

Uns dels temes per acabar l'any va ser el record al pare de la computació moderna, Alan Turing. El matemàtic britànic va ser condemnat per ser homosexual als anys 50 al Regne Unit. Recentment la reina britànica Isabel II va promoure un edicte pel qual es va exonerar oficialment a Turing, quedant anul·lats tots els càrrecs en contra seva.

Entre l'1 i el 31 de desembre, s'han rebut a la llista de distribució de l'ACCC 277 missatges.

Raconet de la llengua

Nadal, temps de vesc

Moltes llars el més de desembre es guarneixen per celebrar el Nadal. A més de guarniments artificials, com ara garlandes daurades, platejades o de colors diversos, i boles de vidre o de plàstic pintades, hi sol haver també guarniments vegetals, amb branques o plantes senceres que es consideren nadalenes. Una de les més populars és el **vesc**, que en català és anomenada també **visc**, **herba del vesc**, **visquera**, **visc quercí** i els seus derivats **visquercí**, **viscari**, **escarcí**, segons indica Pius Font i Quer en el seu llibre *Plantas medicinales. El Dioscórides renovado* (12a ed., Ed. Labor 1990). També rep el nom de **gui**, possiblement per influència del francès, que l'anomena així i amb

altres sinònims com ara **glu**, **bois de Sainte Croix**, **verquet**, **blondeau**, **bouchon**. De fet, el vesc és una planta amb molts sinònims en diverses llengües. Per exemple, en castellà, rep, entre d'altres, els noms de **muérdago**, **almuérdago**, **almuérgano**, **almuerzano**, **apositoria**, **guizque**, **liga**, **marojo**, **mermasangre**, **mihura**, **visco**, **visque**. En gallec rep el nom de **visgo**, **visco**, **agárico** i en eusquera els sinònims són variats: **mihura**, **migura**, **midura**, **bigura**, **puhure**, **biska**, **liska**, entre d'altres. Per sort, per evitar confusions existeixen els noms científics llatins i el d'aquesta planta és *Viscum album*.

El vesc una planta llenyosa que sol tenir forma arrodonida i unes dimensions que van d'un pam a mig metre (però pot créixer força més). Es troba en boscos, però no pas per terra, com la majoria de plantes, perquè no té arrels per quedar fixat en el sòl i absorbir-ne els nutrients que necessita. El vesc creix sempre damunt de branques d'arbusts o arbres, dels quals xucla la saba. Ho fa a través dels **haustoris**, uns òrgans xucladors de forma cònica que s'endinsen en la planta hoste i es ramifiquen. Es considera una planta semiparàsita perquè, malgrat que visqui a expenses del seu hoste, no en depèn exclusivament. De fet, el vesc té clorofil·la i pot sintetitzar els sucres que necessita.

Vesc creixent damunt d'un bedoll a Berlin (foto: Mercè Piqueras)

El fruit del vesc és una baia, un fruit carnós, com ho són els grans de raïm o els

L'ACCC és membre de:

- World Federation of Science Journalists
- European Union of Science Journalists' Associations
- Federació d'Organitzacions Catalanes Internacionalment Reconegudes
- Confederación de Sociedades Científicas de España
- Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació
- Cens d'entitats de foment de la llengua catalana de la Generalitat de Catalunya

EUSJA

focir

tomàquets, però molt més petits; unes boletes de la mida aproximada d'un pèsol, que primer són de color verd i després es tornen translúcides. Contenen una substància enganxifosa, que s'anomena també 'vesc', com la planta, i que en facilita la propagació. Els ocells que mengen els fruits del vesc, per desempallegar-se de les llavors, refreguen els becs sobre les branques dels arbres, i les llavors hi queden enganxades. O, si se les empassen, no són païdes i en ser expulsades amb els excrements, si cauen sobre un arbre o arbust adient, germinaran.

Sobre la tradició del vesc com a planta de la sort, hi ha moltes llegendes. Els celtas la consideraven sagrada pel fet que es manté verda tot l'any. També se li atribuïen propietats medicinals i per això Pius Font i Quer la va incloure en el seu *Dioscòrides renovado* abans esmentat. A diferència del grèvol (o boix grèvol, *Ilex aquifolium*), una planta nadalenca que està protegida i només se'n permet la venda d'espècimens de cultiu controlat, la recollida del vesc no està regulada. Això és perquè, si creix molt, pot arribar a perjudicar greument la planta sobre la qual viu. Per tant, la seva recollida por ser fins i tot beneficiosa, sempre que es faci amb mesura.

Mercè Piqueras

Benvinguda a l'ACCC

Nous socis

A la Junta de l'ACCC celebrada el mes de desembre es va aprovar que Teresa Bay i Sergi Cortiñas siguin socis de l'ACCC.

Si encara no ets soci, informa't al nostre web: bit.ly/lw9KqH

L'ACCC a Internet

Segueix-nos a:

Web: acc.cat

Twitter: twitter.com/ACCC

Facebook: facebook.com/ACCCcientifica

Flickr: flickr.com/photos/acc/

LinkedIn (empresa i grup):

linkd.in/ceddtJ

linkd.in/aaisv4

Vimeo: vimeo.com/acc

Entitats col·laboradores de l'ACCC

COL·LEGI OFICIAL
INFERMERS I INFERMERS
BARCELONA

gasNatural
fenosa

